

Міжнародний стандарт бібліографічного опису: консолідоване видання 2011 року) = International Standard Bibliographic Description: Consolidated Edition (2011)

методичні рекомендації складання бібліографічного опису

Міжнародний стандарт бібліографічного опису – набір правил бібліографічного опису, розроблений Міжнародною федерацією бібліотечних асоціацій та установ. Призначений для створення уніфікованих бібліографічних описів у складі бібліографій та бібліотечних каталогів, що охоплюють інформаційні ресурси будь-якого типу.

ISBD призначений для використання як основний стандарт для забезпечення універсальної та оперативної доступності в міжнародно прийнятній формі основних бібліографічних даних для всіх опублікованих ресурсів у всіх країнах.

ISBD – це стандарт, який визначає елементи даних, що мають бути записані або переписані в певній послідовності як основа опису ресурсу, що *каталогізується*. Також, він використовує встановлені правила пунктуації як засіб розпізнавання та відображення елементів даних і забезпечення їх зрозумілості незалежно від мови опису.

Метою ISBD є забезпечення узгодженості вимог до сумісної описової каталогізації в усьому світі з метою сприяння міжнародному обміну бібліографічними записами між національними бібліографічними агентствами та в рамках міжнародної бібліотечної та інформаційної спільноти.

Коротка історія ISBD

ISBD бере початок у 1969 р., коли Комітет з каталогізації IFLA організував Міжнародну зустріч експертів з каталогізації, в ході якої було обговорено та прийнято резолюцію, що пропонувала створити стандарти для уніфікації форми й змісту бібліографічних описів. У результаті роботи Комітету з каталогізації в 1971 р. першим було створено Міжнародний стандартний бібліографічний опис для монографічних видань ISBD(M) (International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications (ISBD(M))), що до 1973 р. був прийнятий низкою національних бібліографій. У 1974 р. було видано перевидано ISBD(M), (з врахуванням коментарів та зауважень користувачів), як «Перше стандартне видання». У цьому ж році було створено другий стандарт, що регламентував опис серіальних видань – Міжнародний стандарт бібліографічного опису серіальних видань ISBD(S) (International Standard Bibliographic Description for Serials (ISBD(S))).

У 1975 р. Спільний керівний комітет з перегляду англо-американських правил каталогізації запропонував Комітету з каталогізації IFLA розробити загальний міжнародний стандарт бібліографічного опису, придатний для всіх типів бібліотечних матеріалів. Так, у 1977 р. було опубліковано Загальний міжнародний стандарт бібліографічного опису ISBD(G) (General International Standard Bibliographic Description (ISBD(G))), що містив перелік елементів, необхідних для опису та ідентифікації найпоширеніших типів ресурсів, які зустрічаються в бібліотечних фондах. Він визначав порядок елементів в описі та встановлював систему пунктуації. У 1978 р. було видано «Перше переглянute стандартне видання» ISBD(M) (згідно ISBD(G)). Також, були створені ISBD для конкретних типів матеріалів: для картографічних матеріалів ISBD(CM) (International Standard Bibliographic Description for Cartographic Materials), для не книжкових матеріалів ISBD(NBM) (International Standard Bibliographic Description for Non-Book Materials), антикварних видань (стародруків, старих монографічних видань) ISBD(A) (International Standard Bibliographic Description for Cartographic Materials for Older

Monographic Publications (Antiquarian)), для нотних видань ISBD(PM) (International Standard Bibliographic Description for Printed Music) та переглянутий 1977 р. ISBD(S).

1977 р. На Всесвітньому конгресі IFLA було прийнято рішення, що всі ISBD будуть діяти протягом п'яти років, після чого переглядатися. Для його виконання Постійний комітет Секції каталогізації IFLA сформував Комітет з перегляду ISBD, який зібрався у 1981 р. Відповідно були перевидані: у 1987 р. – ISBD(M), ISBD(CM) та ISBD(NBM); у 1987 р. – ISBD(S); у 1990 р. – ISBD(A) та ISBD(PM); у 1992 р. – ISBD(G). 1990 р. було видано Міжнародний стандарт бібліографічного опису комп'ютерних файлів ISBD(CF) (International Standard Bibliographic Description for Computer Files (ISBD(CF))), у 1997 р. він перетворився на Міжнародний стандарт бібліографічного опису електронних ресурсів ISBD(ER) (International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources (ISBD(ER))).

У 1992 р. Секція каталогізації IFLA у співпраці з Секцією класифікації та індексації створила Дослідницьку групу з функціональних вимог до бібліографічних записів (FRBR), наслідком чого стало рішення призупинити роботи з перегляду ISBD, поки Дослідницька група FRBR не визначить функціональності та базові вимоги до даних для записів, створених національними бібліографічними агентствами. У 1998 р. Дослідницька група FRBR завершила свою роботу та підготувала рекомендації, які були схвалені Постійним комітетом Секції каталогізації IFLA. Тоді ж, відновила роботу Група з перегляду ISBD, який розпочав проєкт забезпечення відповідності положень ISBD рекомендаціям FRBR для «базового рівня національного бібліографічного запису». Відповідно, оновлені ISBD(M) та ISBD(S) були опубліковані 2002 р., а ISBD(G) у 2004 р. У свою чергу, ISBD(CM) та ISBD(ER) були переглянуті однак не завершені, оскільки розпочалася робота над консолідованою ISBD.

У 2003 р. під час конференції IFLA Група з перегляду ISBD вирішила створити Дослідницьку групу з майбутніх напрямків розвитку ISBD. Вона ж дійшла висновку про можливість об'єднання всіх ISBD в одне консолідоване видання. У 2006 р. було розроблено попереднє консолідоване видання, шляхом об'єднання відповідних положень з кожної ISBD у нову структуру, а у 2007 р. були доопрацьовані правила пунктуації. У 2007 р. було опубліковано Попереднє консолідоване видання ISBD (International Standard Bibliographic Description (ISBD): Preliminary Consolidated Edition), яке об'єднало сім окремих спеціалізованих ISBD в єдиний уніфікований міжнародний стандарт каталогізації. У 2011 р. вийшло Консолідоване видання ISBD (International Standard Bibliographic Description: Consolidated Edition), яке повністю відповідало вимогам FRBR.

У 2021 р. Група з перегляду ISBD здійснила оновлене видання Консолідованого видання ISBD, що розширює сферу застосування ISBD на більший спектр ресурсів та вносить більше впорядкування та вдосконалень в опис деяких типів ресурсів. Зміни в оновленні: розширення змісту ISBD для охоплення неопублікованих ресурсів з акцентом на рукописах; оптимізація можливостей ISBD для детального опису шляхом інтеграції положень щодо опису складових частин; гармонізація та чіткість положень щодо картографічних ресурсів і вдосконалення опису астрономічних картографічних ресурсів; введення нових елементів у відповідних розділах та в глосарії; додавання прикладів кількома мовами щодо нових положень для підтримки впровадження стандарту користувачами.

Особливості Консолідованого видання ISDB 2011 року

- Терміни *документ* і *публікація* замінені універсальним терміном *ресурс*;
- Стандартному бібліографічному опису передуює особливий нульовий розділ – Область виду змісту і типу засобу;
- Елемент «Загальне позначення матеріалу», який раніше входив до Області назви та відомостей про відповідальність, скасований.

Області бібліографічного опису

Структура ISBD передбачає дев'ять областей опису. Кожна область, за винятком сьомої, складається з набору чітко структурованих і класифікованих елементів. Області та елементи, що не застосовуються до конкретного ресурсу, в опис не включаються.

Порівняння областей ISBD та зон колишнього стандарту 7.1:2006

Області	ISBD	Переклад ISBD	ДСТУ 7.1:2006 (назва зони)
Область 0	Content form and media type area	Форма змісту та тип носія	-
Область 1	Title and statement of responsibility area	Назва та відомості про відповідальність	Зона назви та відомостей про відповідальність
Область 2	Edition area	Область видання	Зона видання
Область 3	Material or type of resource specific area	Специфічна область матеріалу або типу ресурсу	Зона специфічних відомостей
Область 4	Publication, production, distribution, etc., area	Публікація, виробництво, розповсюдження тощо	Зона вихідних даних
Область 5	Material description area	Область опису матеріалу	Зона фізичної характеристики
Область 6	Series and multipart monographic resource area	Область серій та багаточастинних монографічних ресурсів	Зона серії
Область 7	Note area	Область приміток	Зона приміток
Область 8	Resource identifier and terms of availability area	Область ідентифікатора ресурсу та умов доступності	Зона стандартного номера (або його альтернативи) та умов доступності

Особливості використання знаків пунктуації

Стандартизована пунктуація (двокрапки, крапки з комою, скісні риски, тире, коми та крапки) використовується для ідентифікації та розділення елементів та областей. Порядок елементів та стандартизована пунктуація полегшують інтерпретацію бібліографічних записів, коли не розуміється мова опису.

Загальні правила застосування знаків пунктуації:

Кожен елемент опису або передує, або оточується встановленою стандартизованою пунктуацією.

Перед знаком і після нього ставиться пробіл (один пробіл на клавіатурі), за винятком коми (,) та крапки (.), перед якими пробіл не ставиться.

Кожна область, крім першої в абзаці, передує крапці, пробілу, тире, пробілу (. –).

Дужки () та квадратні дужки [] розглядаються як окремі розділові знаки, і пробіл перед ними ставиться перед першою (відкриваючою) дужкою або квадратною дужкою, а пробіл після них ставиться після другої (закриваючої) дужки або квадратної дужки. Квадратні дужки використовуються для позначення інформації, яка не міститься у визначених джерелах інформації, та інтерполяцій в описі.

Знак пропуску, тобто три крапки (...), вказує на пропуск деякої частини елемента. Супроводжується пробілом з обох боків.

Якщо один елемент записаний більш ніж однією мовою або шрифтом, інформація кожною мовою або шрифтом після першої супроводжується пробілом, знаком рівності, пробілом (=)

Область 0: Форма змісту та тип носія

Область форми змісту та типу носія складається з двох елементів, кожен з яких взято із закритого списку: *Форма змісту*, один або кілька термінів, що відображають основну форму або форми, в яких виражено зміст ресурсу, до яких може бути додано одну або кілька кваліфікацій змісту, що визначають тип, сенсорну природу, розмірність та/або наявність або відсутність руху для ресурсу, що описується; та *тип носія*, що вказує на тип або типи носія, що використовується для передачі змісту ресурсу.

Форма змісту	типів носія
Набір даних	аудіо
Зображення	електронний
Рух	мікроформа
Кілька форм змісту	мікроскопічний
Музика	багатомедійний
Об'єкт	інші носії інформації
Інша форма змісту	проекційний
Програма	стереографічний
Звуки	без посередництва
Усне слово	відео
Текст	

Класифікація змісту обов'язкова, якщо категорія форми змісту розширюється однією або кількома підкатегоріями кваліфікації змісту, які застосовуються до ресурсу, що описується. Кваліфікації змісту визначають тип, наявність або відсутність руху, розмірність та сенсорну природу ресурсу, що описується. Кваліфікації додаються, якщо для даної форми змісту можливі різні варіанти, наприклад, текст (візуальний) або текст (тактильний); зображення (нерухоме; двовимірне) або зображення (нерухоме; тривимірне).

специфікація типу	специфікація руху	специфікація розмірності	сенсорна специфікація
картографічний нотаційний виконаний	рухливе нерухоме	2-вимірний 3-вимірний	слуховий смаковий нюховий тактильний візуальний

Правила пунктуації в області:

Терміни кваліфікації змісту вказуються в дужках одразу після терміна форми змісту (()).

Коли до однієї форми змісту застосовуються різні терміни кваліфікації змісту, кожен наступний термін кваліфікації змісту передує пробіл, крапка з комою, пробіл (;).

Термін типу носія попереджається пробілом, двокрапкою, пробілом (:).

Коли різні форми змісту містяться в одному типі носія, кожен термін форми змісту після першого попереджається крапкою, пробілом (.).

Коли ресурс складається з різних типів носіїв і містить різні форми змісту, кожна наступна форма змісту : тип носія попереджається пробілом, знаком плюс, пробілом (+).

Область 1: Назва та відомості про відповідальність

Область назви та відомостей про відповідальність включає основну назву, паралельні назви, відомості, що належать до назви та відомості про відповідальність.

Основна назва є першим елементом області, навіть якщо їй передують у пріоритетному джерелі інформації відомості про відповідальність, відомості про видання, відомості про серію, відомості про публікацію/розповсюдження, дата, ціна або інша інформація, яка не є інформацією про основну назву.

Основна назва може складатися із загальної назви та залежної назви, з позначенням залежної назви або без нього.

Коли у пріоритетному джерелі інформації є дві або більше назв однією мовою та/або письменною, основну назву вибирають, посилаючись на поліграфічне оформлення назв. Якщо немає типографської різниці, на послідовність назв або вибирають найповнішу назву.

Якщо ресурс не має назви, її формулюють і записують у квадратних дужках. Така назва має бути лаконічною, відображати галузь та/або тему ресурсу.

Якщо розділ, додаток, частина тощо має назву або позначення, недостатні для його ідентифікації без включення загальної назви, основна назва ресурсу складається із загальної назви та позначення залежної назви та/або залежної назви. Тобто загальної назви, позначення розділу та/або назви розділу; назви основного ресурсу та невідмінної назви додатку або вставки; назви основної серії, позначення підсерії та/або невідмінної назви підсерії; назви багаточастинного монографічного ресурсу та невідмінної назви описуваної частини тощо.

Якщо основна назва складається із загальної назви та залежної назви, то першим наводять загальну назву, за якою вказують залежну назву.

Паралельна назва складається з назви іншою мовою або письменною, ніж основна назва, та представленої як еквівалент основної назви у бажаному джерелі або джерелах інформації.

Відомості, що належать до назви складається зі слова або фрази, або групи символів, що з'являються разом з основною назвою та підпорядковані їм, паралельною назвою або назвами окремих творів, що містяться в ресурсі. Якщо відомості, що належать до назви, дають в описі, то приводять їх після назви, до якої вони відносяться.

Відомості, що належать до назви, вміщують інформацію, що розкриває та пояснює основну назву, в тому числі іншу назву, відомості про вид, жанр, призначення твору тощо.

Паралельна назва – це назва іншою мовою або іншим шрифтом.

Відомості про відповідальність складається з одного або декількох імен, фраз або груп символів, що стосуються ідентифікації та/або функції будь-яких осіб або організацій, відповідальних за створення або реалізацію інтелектуального або художнього змісту твору, що міститься в описаному ресурсі, або тих, хто брав участь у цьому процесі. Необхідно вказувати лише особи та/або органи, які несуть основну відповідальність.

Наступні відомості про відповідальність включаються, якщо вони необхідні для ідентифікації.

Відомості про відповідальність наводиться в тому вигляді, в якому вона наведена у ресурсі.

Ініціали та акроніми записуються без внутрішніх пробілів, незалежно від того, як вони представлені в ресурсі.

Абревіатури, що складаються з більш ніж однієї літери, розглядаються як окремі слова, відокремлені пробілами від попередніх або наступних слів чи ініціалів.

Правила пунктуації в області:

Кожній паралельній назві або іншому паралельному твердженню передуює пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Назви окремих творів того самого автора розділяються пробілом, крапкою з комою, пробілом (;).

Відомостям, що належать до назви передуює пробіл, двокрапка, пробіл (:)

Першим відомостям про відповідальність, що йде за назвою, передуює пробіл, коса риска, пробіл (/).

Кожній наступній відомості про відповідальність передуює пробіл, крапка з комою, пробіл (;)

Назви окремих творів різних авторів, композиторів, художників тощо, а також назви анонімних творів, що містяться в ресурсі, розділяються крапкою, пробілом (.

Назви окремих творів одного автора, композитора, художника тощо, що містяться в ресурсі, розділяються пробілом, крапкою з комою, пробілом (;).

Якщо назва складається із загальної та залежних назв, то залежна назва йде за загальною і відділяється крапкою, пробілом (.

Якщо залежних назв декілька, то кожна наступна виділяється комою, пробілом (,).

Позначення залежної назви, що йде за іншою інформацією про назву, передуює крапці, пробілу (.

Область 2: Область видання

Область видання містить: відомості про видання; паралельні відомості про видання; відомості про відповідальність, що стосуються видання; додаткові відомості про видання та відомості про відповідальність, що стосуються додаткових відомостей про видання.

Відомість про видання зазвичай містить або слово «видання» (або його еквівалент іншою мовою), або пов'язаний термін разом із номером (2-ге видання), або термін, що вказує на відмінність від інших видань (нове видання, переглянуте видання, стандартне видання, видання великим шрифтом, четвертий штат, травень 1970 року тощо).

Наступні типи тверджень вважаються відомостями про видання: географічні відомості про видання; відомості про видання зі спеціальним інтересом; відомості про спеціальний формат або фізичне представлення; відомості про видання мовою.

Паралельне видання є еквівалентом видання іншою мовою або шрифтом. Якщо у встановленому джерелі інформації є видання кількома мовами або шрифтами, наводиться видання мовою та шрифтом основної назви.

Додаткове зазначення видання наводиться, коли ресурс містить офіційне зазначення, яке ідентифікує його як такий, що належить до видання або тиражу в межах видання, або до видання, еквівалентного першому названому виданню, або коли ресурс має суттєві відмінності за змістом від інших тиражів більшого видання, до якого він належить.

Відомості про видання наводять у формулюваннях і в послідовності вказаних у ресурсі: порядковий номер видання не виноситься на перше місце. Додаткові відомості про видання (виправлене, доповнене, стереотипне, змінене тощо) і перші відомості про відповідальність, що відносяться до конкретного зміненого видання, є обов'язковими елементами.

Арабські цифри наводяться замість інших цифр або прописаних чисел. Пояснювальні фрази, додані до інформації про видання, наводяться, якщо це вважається необхідним для ідентифікації видання.

Правила пунктуації в області:

Кожному паралельному зазначенню відомостей про видання передують пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Першим відомостям про відповідальність, що стосуються видання або наводиться за додатковим зазначенням про видання, передують пробіл, коса риска, пробіл (/).

Кожна наступні відомості про відповідальність, що стосується видання або слідує за додатковою заявою про видання, передують пробіл, крапка з комою, пробіл (;).

Додатковим відомостям про видання, що йдуть після відомостей про видання або відомостей про відповідальність, що стосуються видання, передують кома, пробіл (,).

Область 3: Специфічна область матеріалу або типу ресурсу

Область містить дані, унікальні для певного класу матеріалів або типу ресурсу. Це картографічні ресурси (для математичних даних), нотні музичні ресурси (для відомостей про музичний формат) та серіальні видання (для інформації, що стосується нумерації). Мова та/або писемність елементів в області 3, порядок елементів та встановлена пунктуація для області вказані в умовах для конкретних типів ресурсів, що використовують цю область.

Картографічні ресурси (математичні дані)

Розділ математичних даних містить відомості про масштаб, відомості про проєкцію та відомості про координати та рівнодення для картографічних ресурсів.

Правила пунктуації в області:

Перед відомістю про проєкцію ставиться пробіл, крапка з комою, пробіл (;).

Вказівки про координати та рівнодення укладаються в одну пару дужок ().

Перед відомістю про рівнодення ставиться пробіл, крапка з комою, пробіл (;).

Масштаб подається як репрезентативний дріб, виражений у співвідношенні (1:). У співвідношенні немає пробілу перед або після двокрапки. Термін «масштаб» або його еквівалент іншою мовою та/або письменною може бути записаний разом із репрезентативним дробом.

Повідомлення про проєкцію може бути записане, якщо воно присутнє на ресурсі. Повідомлення про проєкцію складається з назви проєкції. Можна додати пов'язані фрази, пов'язані зі твердженням про проєкцію. Такі фрази зазвичай складаються з тверджень, що стосуються властивостей проєкції, які застосовні лише до описуваного ресурсу (наприклад, стосовно меридіанів та паралелей). Можна використовувати стандартні скорочення.

Координати обмежують найбільшу площу охопленої території та записуються, якщо вони присутні на ресурсі, або можуть бути надані, якщо вони відомі та вважаються важливими для користувачів каталогу.

Для наземних карт координати наводяться в такому порядку:

найзахідніша довгота (довгота)

найсхідніша довгота (довгота)

найпівнічніша широта (широта)

найпівденніша широта (широта)

Довгота та широта виражаються в градусах (°), хвилинах (') та секундах (") шістдесяткової системи числення (коло 360°); довгота завжди береться від початкового меридіана Гринвіча. Градусам, хвилинам та секундам довготи та широти передують відповідні ініціали для Заходу (З), Сходу (С), Півночі (Пн) та Півдня (Пд) або їх еквіваленти іншою мовою чи письменною. Два набори довготи та широти відокремлюються один від одного діагональною косою рисою без пробілу. Кожна довгота або широта відокремлюється від свого аналога тире без пробілу.

Нотні музичні ресурси (відомості про музичний формат)

Область нотованих музичних ресурсів включає відомості про музичний формат та паралельні відомості про музичний формат. Відомості про музичний формат – це термін або фраза, що представляє фізичну форму представлення нотованого музичного ресурсу (партитура, партія, клавір тощо).

Відомості про музичний формат подається в тому вигляді, в якому вона з'являється в ресурсі.

Якщо на ресурсі немає відомостей про музичний формат, їх можна навести самостійно у квадратних дужках, мовою та шрифтом назви.

Якщо ресурс містить відомості про музичний формат більше ніж однією мовою та/або шрифтом, відомості, що вказані першими, подається як відомості про музичний формат. Всі інші відомості подаються, як паралельні.

Правила пунктуації в області:

Кожним паралельним відомостям про музичний формат передуює пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Серіальні видання (інформація щодо нумерації)

Область нумерації складається з числового позначення та/або хронологічного позначення першого випуску або частини, за яким йде дефіс.

Якщо серіальне видання повне, то після нього йде числове позначення та/або хронологічне позначення останнього випуску частини.

Хронологічне позначення береться в дужки, якщо також наведено числове позначення; в іншому випадку хронологічне позначення наводиться без дужок.

Числове позначення наводиться так, як його подано, за винятком арабських цифр, які наводяться замість інших цифр або написаних чисел, а також кількох рівнів нумерації, які наводяться в ієрархічному порядку. Числове позначення може включати літери або інші символи, а також цифри. Слова в позначенні можуть бути скорочені.

Хронологічне позначення наводиться так, як його подано. Слова в позначенні можуть бути скорочені.

Якщо в нумерації випусків або частин серіального ресурсу присутні одночасно і нумераційне, і хронологічне позначення, то записують обидва позначення. Хронологічне позначення наводять після нумераційного позначення і беруть у дужки.

Якщо публікація серійного ресурсу припинена, нумерацію останнього випуску або частини наводять після нумерації першого випуску або частини.

Якщо в позначенні нумерації присутні кілька цифр, місяців, років тощо, записаних через дефіс, замість дефіса ставиться коса риска, щоб не плутати його з дефісом, який розділяє позначення першого та останнього випусків.

Неповні, неточні дані або дані з помилками доповнюють або виправляють за допомогою додавання відсутніх елементів або наведення правильної версії у квадратних дужках.

Правила пунктуації в області:

Дефіс (-) після номера та/або дати першого випуску або частини серіального видання пов'язує цю нумерацію з номером та/або датою останнього випуску або частини серіального видання, або вказує на те, що серіальне видання продовжується. Якщо вказано лише номер та/або дату останнього випуску або частини, перед номером та/або датою ставиться дефіс (-).

Якщо є як числове позначення, так і хронологічне позначення, дата вказується в дужках (()) після номера, якщо тільки номер не є частиною дати.

Друга та кожна наступна система нумерації (альтернативна нумерація або нумерація іншою мовою чи за іншим календарем), що використовується в тих самих випусках, що й перша, їй передує пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Нова послідовність нумерації починається з пробілу, крапки з комою, пробілу (;).

Область 4: Публікація, виробництво, розповсюдження тощо

Область публікації, виробництва, розповсюдження тощо включає місце публікації, виробництва та/або розповсюдження; назву видавця, продюсера та/або розповсюджувача; дату публікації, виробництва та/або розповсюдження; місце друку або виготовлення; назву друкарні або виробника; та дату друку або виготовлення. Фраза «публікація», «виробництво», «розповсюдження» тощо охоплює всі види діяльності з публікації, виробництва, розповсюдження, видання та релізу, пов'язані з ресурсами.

Місце видання, виробництва та/або розповсюдження – це назва місця, пов'язаного у встановленому джерелі інформації з ім'ям видавця, продюсера або розповсюджувача. Якщо видавець, продюсер або розповсюджувач не вказані, це місце, з якого було випущено або розповсюджено ресурс.

Місце видання, виробництва та/або розповсюдження наводиться в орфографічній формі та граматичному відмінку, в яких його вказано у ресурсі.

Якщо це вважається необхідним для ідентифікації, до місця видання, виробництва та/або розповсюдження додається ширша назва місця, така як країна, штат тощо. Перед нею ставиться кома, якщо вона транскрибована з встановленого джерела інформації, або квадратні дужки, якщо вона взята з іншого джерела.

Якщо місце не може бути визначене, вказується абревіатура s.l. (sine loco) або її еквівалент в іншій писемності, укладений у квадратні дужки. Приклад: [Б.м.]

Ім'я видавця, продюсера та/або розповсюджувача відповідає особі або колективу, який здійснює діяльність з публікації, виробництва та/або розповсюдження чи випуску ресурсу.

Якщо в призначеному джерелі інформації названо більше одного видавця або продюсера, то вказують ім'я, яке є більш помітним завдяки типографіці, або, якщо типографського розмежування немає, то ім'я, яке з'являється першим. Якщо типографського розмежування немає і назви не наводяться послідовно, вказують ім'я, яке вважається найважливішим для користувачів каталогу. Можна вказати друге та наступні назви видавців або продюсерів.

Дата публікації, виробництва або розповсюдження ресурсу вказується після назви друкарні або виробника.

Якщо дата не вказана в ресурсі, то її можна визначити із змісту ресурсу шляхом його перегляду, визначена таким чином дата береться у квадратні дужки. Наприклад: [1968].

Якщо дату не може бути визначена з ресурсу, вказується абревіатура n.d. (no date) або її еквівалент в іншій писемності, укладений в квадратні дужки. Приклад: [б. д.].

Дати, що не відповідають григоріанському календарю, вказані так, як вони вказані в джерелі, з додаванням еквівалентної дати за григоріанським календарем у квадратних дужках, якщо її можна встановити. Приклад: , 5730 [1969 or 1970].

Якщо дата, що вказана в джерелі, є неправильною або вказана в альтернативній формі, вона наводиться так, як вказана, а виправлена або альтернативна форма вказується в квадратних дужках. Приклад: , 1697 [тобто 1967].

Правила пунктуації в області:

Друге або наступне місце видання позначається пробілом, крапкою з комою, пробілом (;), якщо не вказано сполучне слово або словосполучення.

Кожне ім'я позначається пробілом, двокрапкою, пробілом (:), за винятком випадків, коли вказано сполучне слово або словосполучення для другого або наступних видавців, продюсерів, дистриб'юторів тощо.

Перед паралельною інформацією ставиться пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Перед датою ставиться кома, пробіл (,).

Дефіс (-) після дати публікації першого випуску або частини, або першої ітерації інтегрованого ресурсу пов'язує цю дату з датою останнього випуску або частини, або останньої ітерації ресурсу, або вказує, що ресурс є продовжуваним.

Місце друку або виготовлення, назва друкарні або виробника та дата друку або виготовлення (для старіших монографічних ресурсів, коли вони записані як заява, відмінна від видавничої заяви) укладаються в одну пару дужок (()). У дужках використовується та сама пунктуація.

Область 5: Область опису матеріалу

Опис включає розміри, інші фізичні характеристики, габарити та супровідну інформацію про матеріал. Ресурс описується так, як він був оформлений видавцем.

Перший елемент опису матеріалу містить назви та номери фізичних одиниць, що характеризують ресурс, а також інші показники обсягу, якщо це доречно. Кількість фізичних одиниць вказуються арабськими цифрами з конкретним позначенням матеріалу. Терміни, що використовуються для позначення матеріалів можуть бути скорочені.

Якщо аркуші ресурсу пронумеровані з обох боків, то обсяг ресурсу описується в сторінках.

Якщо аркуші пронумеровані тільки з одного боку, то обсяг ресурсу описується в аркушах.

Якщо ресурс складається з пронумерованих стовпців, то обсяг вказується в стовпцях.

Другим елементом області опису матеріалу є зазначення інших фізичних характеристик ресурсу, таких як спосіб виробництва, колір, матеріал, з якого виготовлено ресурс тощо.

Якщо ресурс ілюстрований, після конкретного опису матеріалу може бути вказано скорочення – «іл.» Незначні ілюстрації можна не враховувати.

Окремі типи ілюстрацій (карти, плани, факсиміле, портрети, музика) можуть бути вказані після скорочення «іл. « або її еквівалента. Приклад : іл., мапа

Коли вказуються конкретні типи ілюстрацій і це єдині ілюстрації в ресурсі, аббревіатура «іл.» не вказується.

Третім елементом області опису матеріалу є зазначення розмірів ресурсу.

Якщо розміри ресурсу вказані, вони подаються в сантиметрах, округлених до наступного цілого сантиметра.

Для друкованих текстових та нотних музичних ресурсів: вказується висота ресурсу, виміряна паралельно до корінця.

Якщо розміри або форма ресурсу є незвичайними (наприклад, коли ширина більша за висоту), інші розміри можуть бути вказані після висоти.

Термін «супровідні матеріали» означає будь-яку фізично відокремлену частину ресурсу, яка не була зазначена в описі матеріалів і яка видається одночасно та призначена для використання разом з ресурсом, що описується. Опис супровідних матеріалів може бути поданий в термінах у яких він з'являється в описаному ресурсі, за допомогою слова або фрази, що вказує на характер матеріалу, або за допомогою відповідного конкретного позначення матеріалу.

Правила пунктуації в області:

Перед відомостями про інші фізичні характеристики передує пробіл, двокрапка, пробіл (:).

Перед відомостями про розміри передує пробіл, крапка з комою, пробіл (;).

Перед кожною відомістю про супровідні матеріали передує пробіл, знак плюс, пробіл (+).

Обсяг, інші фізичні деталі та розміри супровідного матеріалу, якщо вони вказані, беруться в дужки (()).

Область 6: Область серій та багаточастинних монографічних ресурсів

Область серії та багаточастинного монографічного ресурсу включає основну назву серії або багаточастинного монографічного ресурсу, паралельну назву серії або багаточастинного монографічного ресурсу, іншу інформацію про назву серії або багаточастинного монографічного ресурсу, відомості про відповідальність, що стосуються серії або багаточастинного монографічного ресурсу, міжнародний стандартний номер серії або багаточастинного монографічного ресурсу та нумерацію в межах серії або багаточастинного монографічного ресурсу.

Область серії використовується, коли описуваний ресурс належить до більшого бібліографічного ресурсу: серії або багаточастинного монографічного ресурсу.

Основна назва серії або багаточастинного монографічного ресурсу відповідає основній назві в бібліографічному описі більшого бібліографічного ресурсу, якби він був описаний як серіальний або багаточастинний монографічний ресурс. Її транскрибують точно щодо формулювання, але не обов'язково щодо вживання великих літер та пунктуації.

Міжнародний стандартний номер, що стосується серії або багаточастинного монографічного ресурсу, частиною якого є ресурс, наводять, якщо він відомий, перед ним ставлять його звичайну позначку. Приклад: (Греко-римські мемуари, ISSN 0306-9222).

Нумерація ресурсу в серії або багаточастинному монографічному ресурсі наводиться в тих термінах, в яких вона наведена в джерелі інформації. Можуть використовуватися стандартні скорочення. Арабські цифри наводяться замість інших цифр або цифр, написаних буквами. Якщо нумерація ресурсу містить як римські, так і арабські цифри, цифри транскрибуються так, як вони. Є в ресурсі. Приклад: (Історичні інструменти у Музеї Вікторії та Альберта ; 4).

Правила пунктуації в області:

Кожні відомості про серію беруться в дужки (()).

Другим і наступним відомостям про серію передує пробілу.

Кожній паралельній назві або іншому паралельному елементу передує пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Кожним відомостям про іншу інформацію про назву передують пробіл, двокрапка, пробіл (:).

Першим відомостям про відповідальність передують пробіл, скісна риска, пробіл (/).

Кожним наступним відомостям про відповідальність передують пробіл, крапка з комою, пробіл (;), якщо тільки відомості не вважаються єдиною фразою.

Міжнародному стандартному номеру передують кома, пробіл (,).

Нумерація в серії або багаточастинному монографічному ресурсі передує пробілу, крапці з комою, пробілу (;).

Позначенню розділу або підсерії або залежній назві після загальної назви передує крапка, пробіл (.).

Залежній назві після позначення розділу або підсерії передує кома, пробіл (,).

Область 7: Область приміток

Область приміток містить будь-яку описову інформацію, яка не була надана в інших областях опису, але вважається важливою для користувачів бібліографічних записів. Примітки уточнюють та розширюють опис в інших областях і можуть стосуватися будь-якого аспекту ресурсу. Примітки також можуть надавати бібліографічну історію ресурсу та вказувати на зв'язки з іншими ресурсами. Посилаючись на інший ресурс у примітці, необхідно надати достатньо інформації для ідентифікації ресурсу. Це може змінюватися залежно від ресурсу та контексту примітки. Для продовжуваних ресурсів посилання може складатися з ключової назви та ISSN. В інших випадках воно може складатися з основної назви разом із зазначенням відповідальності або іншими бібліографічними деталями. Примітки за своєю природою не можуть бути перелічені вичерпно, але їх можна класифікувати за областями ISBD. Окрім приміток, що стосуються цих областей, можуть бути примітки, що стосуються опису ресурсу, які не відповідають жодній конкретній області ISBD. Якщо не зазначено інше, примітки та порядок їх представлення є не обов'язковими. Дві або більше приміток можуть бути об'єднані в одну, якщо каталогізаційне агентство вважає це доцільним.

Основні види приміток

Примітки щодо форми змісту та типу носія, а також щодо спеціальних типів матеріалів

Примітки щодо назви та відомостей про відповідальність

Примітки щодо видання та бібліографічної історії ресурсу

Примітки щодо матеріалу або типу ресурсу

Примітки щодо публікації, виробництва, розповсюдження тощо.

Примітки щодо опису матеріалу

Примітки щодо серій та багатотомних монографічних ресурсів

Примітки щодо змісту

Примітки щодо ідентифікатора ресурсу та умов доступності

Примітки щодо випуску, частини, ітерації тощо, що є основою опису

Інші примітки

Примітки щодо наявного примірника

Правила пунктуації в області:

Кожна примітка відокремлюється від наступної крапкою, пробілом, тире, пробілом (. –). Коли кожна примітка наводиться в окремому абзаці, ці розділові знаки пропускаються або замінюються крапкою в кінці примітки.

У примітках рекомендується, де це доречно, дотримуватися встановленої пунктуації областей 1-6; наприклад, назва відокремлюється від відомостей про відповідальність пробілом, скісною рискою, пробілом (/). Області опису ресурсу в примітці розділяються крапкою та пробілом.

Коли в області приміток наводяться ключова назва та ISSN серіального або постійного інтегруючого ресурсу, вони з'єднуються пробілом, знаком рівності, пробілом (=); коли наводяться основна назва та ISSN, перед ISSN ставиться кома, пробіл (,).

Область 8: Область ідентифікатора ресурсу та умов доступності

Область ідентифікатора ресурсу та умов доступності включає ідентифікатор ресурсу, ключову назву та умови доступності.

Ідентифікатор ресурсу – це будь-яке число або буквено-цифрове позначення, пов'язане з ресурсом та ідентифікує його відповідно до міжнародного стандарту, таке як Міжнародний стандартний номер книги (ISBN) або Міжнародний стандартний серійний

номер (ISSN), або позначення, призначене видавцем. Ресурс може мати більше одного ідентифікатора з різних причин, наприклад, (а) тому, що він виданий у більш ніж одному форматі або носії, або більш ніж одним видавцем, продюсером, дистриб'ютором тощо, або (б) тому, що він має ідентифікатор для окремої частини, а також ідентифікатор для всієї групи, частиною якої він є. В обох випадках ідентифікатор, який конкретно ідентифікує описуваний ресурс, наводиться першим. Інші ідентифікатори (наприклад, для інших форматів, для всієї групи, для інших видавців) наводяться далі як повторення області.

Стандартний ідентифікатор записується відповідно до його відповідного стандарту, якщо це доречно. Перед стандартним ідентифікатором вказано його звичайну позначку, таку як ISBN, ISSN, ISMN, doi.

Пояснення до ідентифікатора – короткий опис, який уточнює, пояснює або виправляє ідентифікатор, наприклад, тип палітурки, в якій випущено ресурс, може бути наведений у дужках після ідентифікатора, з яким він пов'язаний. Ідентифікатор може мати більше одного уточнення.

Правила пунктуації в області:

Перед ключовою назвою ставиться пробіл, знак рівності, пробіл (=).

Перед умовами доступності ставиться пробіл, двокрапка, пробіл (:).

Умову уточнення, додану до ідентифікатора або до умов доступності, береться в дужки (). Кілька уточнень розділяються пробілом, крапкою з комою, пробілом (;).

Кожному наступному ідентифікатору та відомостям про умови доступності передують крапка, пробіл, тире, пробіл (. –), якщо інформація подається з абзацу, знаки пунктуації не потрібні.

Джерела інформації для бібліографічного опису

Для всіх типів матеріалів основу бібліографічного опису становить весь ресурс.

Друковані ресурси. Переважним джерелом інформації є титульна сторінка. Для ресурсів, які не мають титульної сторінки, її замітник (авантитул, контритул, зворот титулу). Колофон є пріоритетним джерелом інформації, якщо він містить повні бібліографічні дані. Такі джерела, як обкладинка, корінець тощо, не розглядаються як переважне джерело інформації.

Продовжувані ресурси. Переважним джерелом інформації є титульна сторінка або її замітник. Замітник береться з певних джерел порядку пріоритетності: 1) аналітична титульна сторінка, обкладинка, колонтитул, редакційні сторінки, колофон; 2) інші відомості та інформація, що знаходяться на обкладинці та верхній і нижній частинах сторінок тексту (наприклад, поточна назва); 3) решта продовжуваного ресурсу: передмови, вступні слова, зміст, текст, додатки тощо; 4) джерела посилань поза ресурсом і не пов'язані з ним (наприклад, бібліографії, списки видавців).

Електронні ресурси. Переважними джерелами інформації є: 1) джерело, яке ідентифікує ресурс в цілому та є внутрішнім стосовно самого ресурсу, таке як титульний екран, головне меню, програмні заяви, заголовок файлу, включаючи рядки домашньої сторінки або закодовану інформацію (наприклад, заголовки TEI, HTML); 2) джерело, яке ідентифікує ресурс в цілому та відображається на фізичному носії або його етикетках; 3) контейнер, виданий видавцем, продюсером або розповсюджувачем; 4) документація або інші супровідні матеріали (наприклад, лист видавця), що ідентифікують ресурс.

Особливості укладання бібліографічного опису за ISDB

Бібліографічний опис – сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину або групу документів, наведених за визначеними правилами, що встановлюють наповнення і порядок послідовності зон бібліографічного опису та елементів бібліографічного опису, й призначені для загальної характеристики та ідентифікації документа (Українська бібліотечна енциклопедія). Мовою термінології ISBD – сукупність бібліографічних відомостей про *ресурс*, його складову частину або групу *ресурсів*, наведених за визначеними правилами, що встановлюють наповнення і порядок послідовності *областей* бібліографічного опису та елементів бібліографічного опису, й призначені для загальної характеристики та ідентифікації *ресурсу*.

ISBD містить положення, що охоплюють максимальний обсяг описової бібліографічної інформації про ресурс. Зважаючи на те, що консолідоване видання ISBD розроблялось для каталогізації, а не бібліографії, при укладанні бібліографічного опису ми можемо використовувати області та їх елементи, що найкраще характеризують й ідентифікують ресурс. Наприклад, Область 0, паралельні відомості у всіх областях, зазначення фізичних характеристик та розмірів ресурсу Області 5, можуть бути пропущені без явної шкоди для ідентифікації. Крім того, ISBD не передбачає Заголовку бібліографічного запису (елемент бібліографічного запису, розміщений перед бібліографічним описом і призначений для упорядкування та пошуку бібліографічних записів у певному масиві джерел). Відповідно, бібліографічний опис за ISBD має включати 1–8 області та їх основні елементи, які не перевантажують опис, і є достатньо інформаційними для ідентифікації ресурсу.

Загальна структура бібліографічного опису

Назва / відомості про відповідальність. – Відомості про видання / відомості про відповідальність, що стосуються видання. – Специфічна область про матеріал або тип ресурсу для картографічних, нотних, серіальних видань. – Місце видання : Видавець, Дата видання. – Обсяг : ілюстрації ; розмір + супровідний матеріал. – (Назва серії ; номер серії). – Примітки. – ISBN або інший ідентифікатор ресурсу.

Приклади бібліографічного опису

Книга автори

У пошуках свободи. Історія української культури від найдавніших часів до наших днів : наукова публіцистика : книга для читання / Андрущенко Віктор. – Київ : «Видавництво Людмила», 2023. – 735 с. – ISBN 978-617-555-149-3.

Дипломатична служба : правове регулювання : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Гуменюк Б.І. – Київ : Либідь, 2007. – 223 с. – ISBN 978-966-06-0442-1.

Технократизм в освіті XXI століття / Малик І.В.; за редакцією В.П. Беха. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 205 с. – ISBN 978-966-660-446-3.

Сучасна дипломатична служба : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Гуменюк Б.І., Щербань О.В. – Київ : Либідь, 2001. – 254 с. – ISBN 966-06-188-3.

Особистість вчителя : формування та розвиток у умовах глобалізації / Ковальчук Володимир, Табачек Ірина. – Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 274 с. – ISBN 978-966-660-397-8.

Педагогіка : завдання і ситуації : практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 429 с. – ISBN 966-7767-95-7.

Ректори Київського університету. 1834 – 2006 / автори: В.В. Скопенко, В.А. Короткий, Т.В. Табенська, І.І. Тіщенко, Л.В. Шевченко ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Либідь, 2006. – 335 с. – ISBN 966-06-0464-5. – ISBN 978-966-06-0464-3.

Книги (редактор, упорядник, укладач)

Соціальна педагогіка / за редакцією професора А.Й. Капської ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут соціальної роботи та управління. – 3-є вид., перероблене і доповнене. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 467 с. – ISBN 966-364-215-7.

Вища освіта в Україні : навчальний посібник / за редакцією В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – Київ : Знання, 2005. – 327 с. – ISBN 966-346-012-1.

Педагогіка : хрестоматія / укладачі: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 700 с. – ISBN 966-7767-91-4.

Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упорядник професор О.О. Любар ; за редакцією доктора філософських наук, академіка АПН України, академіка НАН України В.Г. Кременя. – Київ : Знання, 2003. – 765 с. – ISBN 966-620-204-2.

Антропокультурні чинники європейського вибору України / автори: Є.І. Андрос, Г.І. Шаланенко, В.П. Загороднюк, Н.В. Хамітов, Т.В. Лютий, Л.А. Солонько, Г.П. Ковadlo, А.М. Дондюк, К.С. Малєєв ; відповідальний редактор Є.І. Андрос, в. о. завідувача відділу філософської антропології Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – Київ : Наукова думка, 2014. – 301 с. – (проект «Наукова книга»). – ISBN 978-966-00-1418-3.

Збірник творів одного автора

Вибране = Poésies choisies / Василь Стус = Vasyl Stus ; упорядкування та переклад французькою Жоржа Ніва ; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства, Центр європейських гуманітарних досліджень. – Київ : Дух і Літера, 2022. – 135 с. – Видання-білінгва українською та французькою мовами. – ISBN 978-966-378-953-8.

Флорентійські хроніки ; Державець / Мак'явеллі Нікколо ; переклад з італійської Анатолія Перепаді. – Харків : Фоліо, 2013. – 509 с. – ISBN 978-966-03-3848-7.

Вибрані праці. Історія. Публіцистика. Політологія / Драгоманов Михайло ; редакційна колегія: В.П. Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.П. Бех, Г.І. Волинка, Л.І. Мацько, В.Ф. Погребенник ; упорядкування та примітки В.Ф. Погребенник. – Т. 1, кн. 2. – Київ : Знання України, 2007.– 271 с. – ISBN 978-966-316-176-1.

Збірник творів різних авторів під загальною назвою

Українська політична нація : проблеми становлення : збірник наукових статей / за ред. : М.М. Розумного, М.Т. Степика, В.М. Яблонського ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ : НІДС, 2012. – 384 с. – ISBN 978-966-554-190-5.

Міждисциплінарне пізнання закономірностей сучасного екранного дискурсу : збірник наукових праць / відп. ред.: Г.П. Чміль, І.Б. Зубавіна. – Київ : Інститут культурології НАМ України, 2014. – 240 с. – ISBN 978-966-2241-37-2.

Багатотомні видання

Українська педагогіка і персоналіях : у двох книгах : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за редакцією О.В. Сухомлинської. – Кн. 2.– Київ: Либідь, 2005. – 549 с. – ISBN 966-06-0366-5. – ISBN 966-06-0368-1 (кн. 2).

Сучасні педагогічні технології : дидактично-виховний аспект / Валентин Зайчук, Андрій Нісімчук, Олександр Панасюк ; Луцький гуманітарний університет, Інститут педагогічних технологій. – Т. 3. – Луцьк : Твердиня, 2009. – 318 с. – ISBN 978-966-2115-90-3.

Літературознавча енциклопедія : у двох томах / автор-укладач Ковалів Ю.І. – Т. 1. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. – 607 с. – ISBN 978-966-580-232-7. – ISBN 978-966-580-233-4 (Т.1).

Енциклопедія Сучасної України / головна редакційна колегія тому: Дзюба І.М. (співголова), Жуковський А.І. (співголова), Романів О.М. (співголова), Железняк М.Г. (відповідальний секретар) та ін. ... ; Національна академія наук України, Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. – Т. 23. – Київ, 2021. – 831 с. – ISBN 966-02-2074-X. – ISBN 978-966-02-9624-4(Т.23).

Офіційні документи

Конституція України : станом на 25 жовтня 2021 року : відповідає офіційному текстові. – Київ : Видавництво "Центр учбової літератури", 2021. – 65 с. – ISBN 978-617-673-240-2.

Закон України про освіту : прийнятий 05.09.2017 року / Верховна Рада України ; відповідальний за випуск О. Серьогіна, редакція О. Бурсук. – офіційне видання – Київ : Парламентське видавництво, 2017. – 128 с. – (Закони України ; № 10 (34)). – ISSN 2522-4522.

Закон України "Про освіту" : станом на 15 вересня 2020 року : відповідає офіційному тексту / відповідальний за випуск В. А. Прудников. – Харків : Право, 2020. – 135 с. – ISBN 978-966-937-912-2.

Матеріали конференцій, з'їздів, семінарів

Визначні особистості української культури в процесі формування національної самосвідомості : історичний досвід і сьогодення : XX науковий семінар / редакційна колегія: д-р. іст. н, проф. Валентина Піскун (голова) та ін. ... ; упорядники: І. Галак, А. Пузиркова ; Музей видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького, Інститут української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, Національний історико-меморіальний заповідник "Биківнянські Могили", Факультет української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – 110 с. – ISBN 978-966-931-320-1.

Освіта в часи кризи : інновації, стійкість та український досвід : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 3 жовтня 2025 року : збірник тез / редакційна колегія: Віктор Андрущенко (голова) та ін. ... ; Міністерство освіти і науки України, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Педагогічний факультет, Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки, Громадська організація "Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної і позашкільної освіти". – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – 544 с. – ISBN 978-966-931-340-9.

Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання в контексті цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології : збірник матеріалів (тез доповідей) Всеукраїнського науково-практичного семінару відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського = Information support for national and patriotic education in the context of digital transformation of education, pedagogy and psychology : collection of materials (abstracts) All-Ukrainian scientific and practical seminar of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine / редколегія: О.П. Лучанинова (голова) та ін. ... ; Національна академія педагогічних наук України, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. – Київ = Kyiv ; Вінниця : Твори, 2025. – 171 с. – ISBN 978-617-552-368-1. – DOI 10.33407/lib.NAES.id/eprint/745553.

Бібліографічні покажчики

Ідеї М. П. Драгоманова в дослідженнях вчених Українського державного університету імені Михайла Драгоманова : бібліографічний покажчик / Міністерство освіти і науки України, УДУ імені Михайла Драгоманова, Наукова бібліотека ; упорядкування Наталія Іванівна Тарасова, наукове редагування Оксана Леонідівна Хархун, бібліографічне редагування Маргарита Михайлівна Цимбал. – Ч. 2. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 55 с.

Юрій Григорович Кондратьєв : біобібліографічний покажчик / науковий редактор: Григорій Мирославович Торбін ; упорядники: Юрій Левченко, Михайло Безсмертний ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Наукова бібліотека. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – 106 с. – ISBN 978-966-931-318-8.

Видання, що продовжуються

Освітній дискурс : збірник наукових праць / редакційна колегія: В.П. Андрущенко (шеф-редактор), співредактори: О.П. Кивлюк, Д.Б. Свириденко та ін. ... ; відповідальний редактор І.О. Мордоус ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Вип. 52

(1/2). – Київ : ТОВ "Науково-інформаційне агентство "Наука-технології-інформація", 2025. – 109 с. – ISSN 2522-9699 (print). – ISSN 2616-5007 (online).

Наукові записки / редакційна колегія: В.П. Андрущенко (шеф-редактор), Л.Л. Макаренко (головний редактор), Л.А. Ткаченко (відповідальний секретар), В.М.Слабко (відповідальний редактор) та ін. ... ; упорядник Л.Л. Макаренко ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Вип. CLIX (159). – Київ : Видавничий дім "Гельветика", 2025. – 154 с. – (Серія педагогічні науки). – ISSN 2310-371X (print). – ISSN 3083-5933 (online).

або

Наукові записки. Серія педагогічні науки / редакційна колегія: В.П. Андрущенко (шеф-редактор), Л.Л. Макаренко (головний редактор), Л.А. Ткаченко (відповідальний секретар), В.М.Слабко (відповідальний редактор) та ін. ... ; упорядник Л.Л. Макаренко ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Вип. CLIX (159). – Київ : Видавничий дім "Гельветика", 2025. – 154 с. – ISSN 2310-371X (print). – ISSN 3083-5933 (online).

Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова / редакційна рада: В.П. Андрущенко (голова) та ін. ... ; за науковою редакцією Н.Є. Леміш. – Вип. 30. – Київ : Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – 126 с. – (Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов). – ISSN 2414-4797 (p). – ISSN 2523-4242 (e).

або

Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов / редакційна рада: В.П. Андрущенко (голова) та ін. ... ; за науковою редакцією Н.Є. Леміш. – Вип. 30. – Київ : Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – 126 с. – ISSN 2414-4797 (p). – ISSN 2523-4242 (e).

Дисертації

Педагогічна технологія навчання учнів англійської мови у закладах позашкільної освіти : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії : Освітня програма: Позашкільна освіта, Шифр і назва спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки, Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка / Ткаченко Олександра Михайлівна ; науковий керівник Биковський Тимур Валерійович ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Київ, 2025. – 208 арк.

Теорія і практика тьюторського забезпечення розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів старших класів : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук : 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки / Швець Тетяна Едуардівна ; науковий консультант Дем'яненко Наталія Миколаївна ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Київ, 2025. – 717 арк.

Автореферат, реферат дисертації

Сучасне українське православне богослов'я : критичний аналіз : реферат дисертації на здобуття ступеня доктора філософських наук : 09.00.11 - релігієзнавство, 09.00.14 - богослов'я / Лозовицький Василь Миколайович ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Київ, 2025. – 48 арк.

Формування навчальної адаптації студентів першого курсу засобами фізичного виховання : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук : 13.00.02 - теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я) / Плющакова Олена Володимирівна ; УДУ імені Михайла Драгоманова. – Київ, 2025. – 20 с.

Ноти

Під покровом Богородиці : репертуарний посібник / Ірина Зеленецька. – Партитура. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2022. – 263 с. – ISBN 978-966-682-423-6.

Кант крізь віки : під супровід гітари (лютні, кобзи, бандури) / Констянтин Чеченя. – Партитура. – Київ : Видавець ФОП Ланковська Г.Г., 2025. – 71 с. – ISBN 978-617-95457-6-4.

Man & Woman : інструментально-хореографічна сюїта на теми французьких пісень для чотирьох альтсаксофонів та ритм-секції (партитура з лібрето та партії) / аранжування та ідея Сергій Цимбал ; редагування, упорядкування, набір нотного тексту, оформлення обкладинки Катерина Цимбал ; художник Катерина Опанащук ; хореографія та лібрето Анна Єліна. – Партитура. – Київ : Інтерсервіс, 2023. – 60 с.

Стандарт

ДСТУ 8302-2015. Бібліографічне посилання : загальні положення та правила складання / розробники: Н. Петрова, Г. Плиса, Т. Жигун ; Національний стандарт України. – офіційне видання. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 16 с. – Чинний від 2016-07-01. – (Інформація та документація).

або

Бібліографічне посилання : загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302-2015 / розробники: Н. Петрова, Г. Плиса, Т. Жигун ; Національний стандарт України. – офіційне видання. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 16 с. – Чинний від 2016-07-01. – (Інформація та документація).

ДСТУ 1.5:2015. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів / Національний стандарт України, Український науково-дослідний і навчальний центр стандартизації, сертифікації та якості. – видання офіційне. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 61 с. – Чинний від 2017-02-01. – (Національна стандартизація).

або

Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів. ДСТУ 1.5:2015 / Національний стандарт України, Український науково-дослідний і

навчальний центр стандартизації, сертифікації та якості. – видання офіційне. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 61 с. – Чинний від 2017-02-01. – (Національна стандартизація).

Патент

Пристрій енергоефективної сонячної фотоелектричної установки / винахідники: Бойко Сергій Миколайович, Кірюхіна Марина Володимирівна, Шмельов Юрій Миколайович, Саблін Олег Ігорович, Хедба Альона Сергіївна, Борисенко Оксана Миколаївна ; власник Бойко Сергій Миколайович. – патент на корисну модель UA 14657. – МПК H02S10/20. – Номер заявки u201908812. – Заявка 22.07.2019. – Опубліковано 27.04.2020, Бюл. № 8. – 3 с.

Захищений ноутбук для оброблення інформації з обмеженим доступом / Пономарьов Сергій Павлович, Гуменюк Володимир Іванович, Кавінець Владислав Віталійович, Фуніков Дмитро Тихонович, Стефанишин Ярослав Іванович ; власник Державний науково-дослідний інститут технологій кібербезпеки та захисту інформації. – патент на промисловий зразок 41707. – МКПЗ 14-02. – Номер заявки s201902467. – Заявка 21.11.2019. – Опубліковано 10.06.2020, Бюл. № 11. – 1 с.

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір

Монографія «Освіта різних категорій дорослого населення: теорія, досвід, перспективи» / Баніт Ольга Василівна, Котирло Тамара Володимирівна, Калюжна Тетяна Григорівна, Піддячий Володимир Миколайович, Аніщенко Олена Валеріївна ; власник Аніщенко Олена Валєївна. – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 96692. – дата реєстрації 17.03.2020. Опубліковано 20.05.2020, Бюл. № 58. – 1 с.

Комп'ютерна програма «Е-платформа Освіта 4.0 HUB» / Шайкан Андрій Валерійович, Гушко Сергій Володимирович, Орлов Валентин Валентинович, Кочуєвський Геннадій Олексійович ; власник Шайкан Андрій Валерійович. – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 119403. – дата реєстрації 30.05.2023. Опубліковано 31.07.2023, Бюл. № 76. – 1 с.

Збірники нормативних документів

Збірник нормативно-правових актів у сфері правового регулювання інтелектуальної власності України / колектив укладачів: А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, Р.С. Пічко, Т.В. Ярошевська ; керівник колективу канд. юрид. наук А.В. Аксютіна ; Міністерство внутрішніх справ України, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. – 401 с. – ISBN 978-617-645-431-1.

Збірник основних джерел щодо використання та захисту в Україні емблеми Червоного Хреста / Товариство Червоного Хреста України ; укладання, передмова, вступна стаття: М. Доценко, Є. Лук'янченка, Р. Болкун ; за редакцією радника президента ЕЧХУ з міжнародного гуманітарного права Т. Короткого. – Київ : Фенікс, 2024. – 161 с. – ISBN 978-617-8430-14-6.

Бюлетені

Дослідження, технології, інновації у Європейському Союзі : періодичний інформаційний бюлетень / Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» ; редакційна рада: Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша. – Т. 12. – Київ : УкрІНТЕІ, 2024. – 44 с.

Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2016/17 навчального року : статистичний бюлетень / Державна служба статистики України ; відповідальний за випуск О. О. Кармазіна. – Київ, 2017. – 105 с.

Архівні документи

Окрема справа

Державний архів міста Києва. – Фонд 346. Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького. – Опис 2. Розпорядження, положення, інструкції Всесоюзного комітету у справах вищої школи при Раді Народних Комісарів СРСР, Народного комісаріату освіти УРСР, Міністерства Освіти УРСР з питань організації навчально виховного процесу, порядку проведення державних іспитів. Стенограми засідань наукової ради, конференцій та нарад професорсько-викладацького складу. Документи наукових студентських конференцій. Доповідні записки та довідки про діяльність інституту. Плани з навчально-методичної та виховної роботи факультетів і кафедр. Звіт про роботу заочного відділення. Статистичні звіти з кадрових питань. Штатні розписи. Документи із захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів. – Справа 7. Розпорядження, накази Народного Комісара освіти УРСР та листування з ним про навчально-методичну, наукову роботу та інші питання. 8 лютого – 15 травня 1941 р. – 173 арк.

Окремий архівний документ

Об учреждении при университете Св. Владимира педагогической школы для приготовления народных учителей (1862 г.) // Державний архів міста Києва. – Фонд 16. – Опис 397. – Справа 121. – арк. 1–3.

Список преподавателей КИНО ім. М. П. Драгоманова // Державний архів міста Києва. – Фонд 346. – Опис 1. – Справа 11. – арк. 12–49.

Електронні ресурси

Електронні ресурси віддаленого доступу

Освіта для життя : [вебсайт]. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: <https://educationforlife.mon.gov.ua/>. – Назва головної вебсторінки (переглянуто 3 лютого 2026 р.).

Освіта в Україні // Вікіпедія : Вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Освіта_в_Україні. – Назва з вебсторінки (переглянуто 3 лютого 2026 р.).

Освіта в умовах війни / Пертяка Богдан // Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти : [вебсайт]. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: <https://naqa.gov.ua/2025/02/освіта-в-умовах-війни/>. – Назва з вебсторінки (переглянуто 3 лютого 2026 р.)

Dragomanov Ukrainian State University // Scopus : [вебсайт]. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: <https://www.scopus.com/pages/organization/60104597>. – Назва з вебсторінки (переглянуто 6 лютого 2026 р.). – Порібна передплата на Scopus.

Економічні системи в умовах глобальної нестійкості. Шляхи оновлення і модернізації : монографія / за заг. ред. Н.В. Шандової ; Херсонський національний технічний університет. – електронне видання. – Херсон ; Хмельницький : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2025. – 332 с. – ISBN 978-617-8187-42-2. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: https://drive.google.com/file/d/1YAI5TixMr4sS2eFyDeZWGuKgtxg_ugye/view. – Назва з титулу книги з вебсторінки сайту (переглянуто 6 лютого 2026 р.).

Європейські підходи до реформування шкільної освіти у Фінляндії та України / Олена Гаврилишена // Теорія та методика управління освітою. – ISSN 2310-2411. – № 1 (21) (2018), 15 с. – Режим доступу: World Wide Web. – URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v1_2018/Гаврилишена.pdf. – Назва з вебсторінки (переглянуто 6 лютого 2026 р.).

Електронні ресурси прямого доступу

Освітні інновації у вищих навчальних закладах України / Міністерство освіти і науки України, Науково-методичний центр вищої освіти. – 1 CD-ROM. – Системні вимоги : наявність Internet-браузера, що підтримує CSS (Windows-Cyrillic). – Назва з обкладинки диска.

Педагогіка вищої школи / В.Л. Ортинський ; Видавничо-книготорговельна компанія «Центр навчальної літератури». – 1 CD-ROM. – (Серія «Електронні видання»). – Назва з обкладинки диска. – ISBN 978-966-364-820-0.

Історія розвитку інформаційних технологій в Україні / Малиновський Б.М., Бігдан В.Б., Малашок Т.І. ; Інститут кібернетики імені В.М. Глушаків НАН України ; КВАЗАР-Мікро. – Київ, 2003. – 1 CD-ROM. – Назва з диска.

Словники України : інтегрована лексикографічна система, версія 1.03 : Словникова транскрипція. Фразеологія. Синонімія. Антонімія / НАН України, Український мовно-інформаційний фонд ; В.А. Широков, І.В. Шевченко, О.Г. Рабулець, О.М. Костишин, М.М. Пещак. – Київ : Український мовно-інформаційний фонд. – 1 CD-ROM. – Системні вимоги : Microsoft Windows 2000/XP; Internet Explorer 5.0+. – Назва з обкладинки диска. – ISBN 966-507-149-1.

Опис складової частини ресурсу (аналітичний опис)

Основні термінологічні визначення аналітичного опису

Складова частина – частина публікації (розділ книги, стаття в періодичному тощо), яка для цілей бібліографічної ідентифікації або доступу залежить від ідентифікації публікації, в якій вона міститься.

Основний елемент – публікація (книга, періодичне видання тощо), в якій міститься складова частина.

Сполучний елемент – формальний елемент опису, що пов'язує опис складової частини з ідентифікацією основного елемента.

Багаточастинний компонент – складова частина, що складається з двох або більше під компонентів (наприклад, багаточастинна стаття в серіальному виданні).

Під компонент – частина багаточастинного компонента.

Джерела інформації для бібліографічного опису

Опис складової частини базується на інформації, взятій з певних джерел, визначених відповідно до порядку пріоритетності.

Друковані ресурси, тексти, ноти тощо:

1. Титульний аркуш, що передує самому розділу та стосується його (як це іноді буває з творами, опублікованими як частина збірки, основними розділами монографії тощо).
2. Перша сторінка складової частини (наприклад, заголовок розділу або назва та дані про відповідальність, що знаходяться на початку статті, на початку партитури тощо).
3. Загальний титульний аркуш основного документа, на якому міститься інформація, що стосується частини.
4. Зміст основного документа.
5. Будь-яка інша частина публікації, включаючи обкладинку, обгортки тощо.
6. Джерела поза публікацією, такі як каталог, бібліографія тощо.

Структура опису

Під час опису складової частини необхідно не лише описати саму частину, але й ідентифікувати основний елемент, у якому вона міститься, та надати детальну інформацію про точне розташування частини в основному елементі.

Відповідно, опис складається з чотирьох сегментів:

- 1 Опис складової частини;
- 2 Сполучний елемент;
- 3 Ідентифікація основного елемента;
4. Детальна інформація про розташування складової частини в основному елементі.

Складова частина в основному складається з назви та відомостей відповідальності. Крім цього, вона може включати інші області ISBD, коли інформація цих областей стосується саме складової частини.

Сполучний елемент має подвійне призначення: по-перше, чітко позначити кінець опису самої складової частини та початок ідентифікації основного елемента; по-друге, явно або неявно вказати фізичний зв'язок між частиною та основним елементом. Для цього в описі використовується формальна пунктуація або термін, що вказує на фізичний вміст.

Опис складової частини та ідентифікація основного елемента розділяються пробілом, подвійною косою рисою, пробілом (//).

Замість формальної пунктуації може застосовуватись термін, що вказує на фізичний вміст («В»), щоб відобразити фактичний фізичний зв'язок складової частини з основним елементом. При його використанні сполучний та основний елемент вказуються на окремих рядках, причому термін, що вказує на фізичний вміст («В»), вказується на рядку перед основним елементом. Термін додатково відокремлюється від основного елемента за допомогою курсиву та розділового знаку двокрапка (:). Приклад: *В*:

Основний елемент ідентифікується правил оформлення областей ISBD залежно від виду друкованого ресурсу (книга, збірник, видання, що продовжується (журнал, газета), енциклопедія тощо).

Детальна інформація про розташування складової частини в основному елементі.

Якщо складова частина повністю міститься в основному елементі, опублікованому як однотомний текст, розташування виражається у вигляді включеної пагінації. Пагінації передує скорочення «с.», а позначення першої та останньої сторінок розділяються дефісом.

Якщо складова частина міститься в одному або кількох томах основного видавництва, опублікованого як багатотомне видання (тобто багатотомна монографія або монографічна серія, ідентифікована як серія, а не як окремі томи), розташування включає детальну інформацію про позначення тому, а також включену пагінацію. Перед позначенням тому або після нього ставиться термін («Вип.», «№», «Т.» тощо), що використовується у виданні для його опису. Арабські цифри замінюються іншими цифрами або написаними номерами. Позначення тому стоїть перед нумерацією сторінок і відокремлюється від неї комою.

Приклади

Стаття з книги

Інноваційна підприємницька діяльність дослідницьких університетів світу / Олександр Романовський // Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи : збірник науково-експертних матеріалів / за заг. ред. заслуженого діяча науки і техніки України, к. філос. н., доц. С.І. Здірука ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ, 2014. – с. 99-112.

або

Інноваційна підприємницька діяльність дослідницьких університетів світу / Олександр Романовський
В: Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи : збірник науково-експертних матеріалів / за заг. ред. заслуженого діяча науки і техніки України, к. філос. н., доц. С.І. Здірука ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ, 2014. – с. 99-112.

Сучасне українське кіно для дітей та підлітків як інструмент формування національної ідентичності / Олександра Шаповал // Актуальні проблеми художньої культури : сучасні інтерпретації : колективна монографія / головний реактор Ганна Скрипник ; відпідальний редактор Олена Немкович ; НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – Київ : Видавництво ІМФЕ, 2023. – с. 407-439.

або

Сучасне українське кіно для дітей та підлітків як інструмент формування національної ідентичності / Олександра Шаповал
В: Актуальні проблеми художньої культури : сучасні інтерпретації : колективна монографія / головний реактор Ганна Скрипник ; відпідальний редактор Олена Немкович ; НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – Київ : Видавництво ІМФЕ, 2023. – с. 407-439.

Стаття з газети

Еліта – за розвиток / Тетяна Урись // Освіта і суспільство. – № 6(87) (листопад–грудень, 2025), с. 1-3.

або

Еліта – за розвиток / Тетяна Урись
В: Освіта і суспільство. – № 6(87) (листопад–грудень, 2025), с. 1-3.

Штучний інтелект в освіті / підготував Дмитро Шулікін // Світ : всеукраїнська газета для науковців та освітян. – № 23 (1347) (Грудень 2025), с. 4.

або

Штучний інтелект в освіті / підготував Дмитро Шулікін
В: Світ : всеукраїнська газет для науковців та освітян. – № 23 (1347) (Грудень 2025), с. 4.

Стаття з енциклопедії

Компетенції / Н.М. Бібк // Енциклопедія освіти / головний редактор академік НАН і АПН України, Президент АПН України В.Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – с. 409-410.

або

Компетенції / Н.М. Бібк
В: Енциклопедія освіти / головний редактор академік НАН і АПН України, Президент АПН України В.Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – с. 409-410.

Освітні товариства в Україні / А.В. Степаненко // Енциклопедія історії України / редакційна колегія В.А. Смолій (голова) та ін. ... ; Національна академія наук України, Інститут історії України. – Т. 7. – Київ : Наукова думка, 2010. – с. 647-648.

або

Освітні товариства в Україні / А.В. Степаненко
В: Енциклопедія історії України / редакційна колегія В.А. Смолій (голова) та ін. ... ; Національна академія наук України, Інститут історії України. – Т. 7. – Київ : Наукова думка, 2010. – с. 647-648.

Розділ, глава, параграф

Гумор і сатира в українському сегменті інтернету під час російсько-української війни. Меми, анекдоти, жарти / Олена Чебанюк // Російсько-українська війна в сучасному фольклорі : антропологічний вимір : колективна монографія / відповідальна редакторка Лариса Вахніна. – Розділ 13. – Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. – с. 312-335.

або

Гумор і сатира в українському сегменті інтернету під час російсько-української війни. Меми, анекдоти, жарти / Олена Чебанюк
В: Російсько-українська війна в сучасному фольклорі : антропологічний вимір : колективна монографія / відповідальна редакторка Лариса Вахніна. – Розділ 13. – Київ : Видавництво ІМФЕ, 2025. – с. 312-335.

Оцінювання поточного рівня енергетичної безпеки України / Г.Л. Рябцев // Енергетична безпека України. Перспективна модель управління ризиками : монографія / за редакцією О. М. Суходолі. – [Підрозділ] 2.1. – Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2023. – с. 45-59.

або

Оцінювання поточного рівня енергетичної безпеки України / Г.Л. Рябцев
В: Енергетична безпека України. Перспективна модель управління ризиками : монографія / за редакцією О. М. Суходолі. – [Підрозділ] 2.1. – Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2023. – с. 45-59.

Рецензія

Голгофи розуму Віктора Андрущенко. Рецензія на книгу "Просвітницька Одісея розуму" / Зореслав Самчук. – doi 10.32782/NPU-VOU.2025.1(96).15 // Вища освіта України. – ISSN 2078-1016. – № 1 (96) 2025, с. 114-117.

або

Голгофи розуму Віктора Андрущенко. Рецензія на книгу "Просвітницька Одісея розуму" / Зореслав Самчук. – doi 10.32782/NPU-VOU.2025.1(96).15.
В: Вища освіта України. – ISSN 2078-1016. – № 1 (96) 2025, с. 114-117.

Протистояння минулого і майбутнього : рецензія на колективну монографію Грані агресії: деякі узагальнення досвіду російсько-української війни 2014–2024 років. Монографія. Колектив авторів. За ред. д. політ. н. Мироненка П.В., д. політ. н., проф. Мокляка С.П. Київ: Видавництво Політія, 2024. 395 с. / Дмитро Дубов // Суспільно-політичні процеси. – ISSN 2518-7546. – Вип. 23/24, с. 544-547.

або

Протистояння минулого і майбутнього : рецензія на колективну монографію Грані агресії: деякі узагальнення досвіду російсько-української війни 2014–2024 років. Монографія. Колектив авторів. За ред. д. політ. н. Мироненка П.В., д. політ. н., проф. Мокляка С.П. Київ: Видавництво Політія, 2024. 395 с. / Дмитро Дубов
В: Суспільно-політичні процеси. – ISSN 2518-7546. – Вип. 23/24, с. 544-547.

Кілар А. Український воїн: суспільний статус і стереотипи сприйняття (1914–2023). Львів : Інститут народознавства НАН України, 2024. 225 с. : [рецензія] / Наконечна Тетяна. – doi 10.15407/nte2025.01.117 // Народна творчість та етнологія. – ISSN 2664-4282. – № 1 (2025), с. 117-120.

або

Кілар А. Український воїн: суспільний статус і стереотипи сприйняття (1914–2023). Львів : Інститут народознавства НАН України, 2024. 225 с. : [рецензія] / Наконечна Тетяна. – doi 10.15407/nte2025.01.117.

В: Народна творчість та етнологія. – ISSN 2664-4282. – № 1 (2025), с. 117-120.

Особливості опису періодичного або продовжуваного видання, що має ISSN

Якщо основний елемент є періодичним або продовжуваним видання якому присвоєно серійний номер ISSN, то він вказується в основному елементі відразу після назви періодичного або продовжувального видання.

Опис періодичного або продовжуваного видання, що має ISSN за потреби може бути наведений у скороченій формі. У такому випадку, пропускаються скорочення термінів (випуск, том, номер, частина, сторінка) «Вип.», «Т.», «№», «ч.», «с.», однак розділові знаки залишаються на тому ж місці, де вони мають бути згідно з пунктуаційними правилами.

Модернізація педагогічних стратегій мовної підготовки фахівців. Досвід Великої Британії / В.М. Вашкевич. – doi 10.33930/ed.2019.5007.52(1-2)-1 // Освітній дискурс : збірник наукових праць. – ISBN: 2522-9699, 2616-5007. – Вип. 52 (1/2) (2025), с. 7-13.

або

Модернізація педагогічних стратегій мовної підготовки фахівців. Досвід Великої Британії / В.М. Вашкевич. – doi 10.33930/ed.2019.5007.52(1-2)-1 // Освітній дискурс. – ISBN: 2522-9699, 2616-5007. 52 (1/2) (2025), 7-13.

або

Модернізація педагогічних стратегій мовної підготовки фахівців. Досвід Великої Британії / В.М. Вашкевич. – doi 10.33930/ed.2019.5007.52(1-2)-1.

В: Освітній дискурс : збірник наукових праць. – ISSN: 2522-9699, 2616-5007. – Вип. 52 (1/2) (2025), с. 7-13.

Національні цінності та оборонна свідомість у фокусі державної політики / Ольга Волянюк. – doi 10.31392/UDU-nc.series22.2024.36.12 // Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – ISSN 2411-1287. – Вип. 36 (2024), с. 103-116.

або

Національні цінності та оборонна свідомість у фокусі державної політики / Ольга Волянюк. – doi 10.31392/UDU-nc.series22.2024.36.12 // Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – ISSN 2411-1287. 36 (2024), 103-116.

або

Національні цінності та оборонна свідомість у фокусі державної політики / Ольга Волянюк. – doi 10.31392/UDU-nc.series22.2024.36.12.

В: Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – ISSN 2411-1287. – Вип. 36 (2024), с. 103-116.

Освітній простір сільської громади в умовах реформування національної системи освіти. Нагальні виклики та оперативні заходи / Тамара Пушкарьова, Марія Коваль. – doi 10.32405/2411-1317-2025-2-19-26 // Український педагогічний журнал. – ISSN 2411-1317. – № 2 (2025), с. 19-26.

або

Освітній простір сільської громади в умовах реформування національної системи освіти. Нагальні виклики та оперативні заходи / Тамара Пушкарьова, Марія Коваль. – doi 10.32405/2411-1317-2025-2-19-26 // Український педагогічний журнал. – ISSN 2411-1317. 2 (2025), 19-26.

або

Освітній простір сільської громади в умовах реформування національної системи освіти. Нагальні виклики та оперативні заходи / Тамара Пушкарьова, Марія Коваль. – doi 10.32405/2411-1317-2025-2-19-26.
В: Український педагогічний журнал. – ISSN 2411-1317. – № 2 (2025), с. 19-26.

Розроблено на основі :

ISBD International Standard Bibliographic Description Consolidated Edition (2010);
Full ISBD Examples: Supplement to the consolidated edition of the ISBD: International Standard Bibliographic Description (2013);
Guidelines for the application of the ISBDs to the description of Component Parts: Approved by the Standing Committees of the IFLA Section on Cataloguing and the IFLA Section of Serial Publications (2003).